

*Žanna Daņilova, maģistrante
Baltijas Starptautiskā akadēmija
Rīga, Latvija*

Līgumsoda un nokavējuma procentu piemērošana par saistību neizpildi īstā termiņā

Anotācija. Raksta autore pēta līgumsoda par saistību neizpildi īstā termiņā un nokavējuma procentu piemērošanas problemātiku praksē.

Latvijas Republikas Civillikuma normas paredz divus atšķirīgus civiltiesību institūtus - procentus par kapitāla lietošanu un procentos izteiktu līgumsodu. Civillikums šiem diviem tiesību institūtiem paredz atšķirīgu regulējumu. Civillikuma normas nosaka, ka par saistību neizpildi īstā termiņā, t.i. par vienu un to pašu saistību pārkāpumu- nokavējumu var piemērot gan līgumsodu, gan nokavējuma procentus, gan līgumsodu un nokavējuma procentus kopā. Kaut arī pēc būtības par konkrēto parāda summas nokavējumu nepiemēro dubulto kavējuma maksu, pēc autores domām, šāda sarežģīta nokavējuma maksas (līgumsoda un nokavējuma procentu) aprēķināšana nav nepieciešama, pie tam, tā ir grūti izprotama un izkontrolējama ne tikai parādniekam, bet arī kreditoram. Pēc autores ieskata, nepieciešams grozīt Civillikuma normas, izslēdzot līgumsoda regulējumu par saistību nepienācīgu izpildi īstā laikā (termiņā), jo par šādu pārkāpumu-nokavējumu, likumdevējs paredzējis iespēju kreditoram prasīt atlīdzību – nokavējuma procentus, kas nosakāmi pēc likuma vai pēc līguma.

Līgumsoda un nokavējuma procentu pielietojuma problemātika ir saistīta ar to, ka līgumu praksē un dažādos normatīvajos aktos pielieto atšķirīgus terminus, piemēram, soda nauda, nokavējuma nauda, līgumsods, nokavējuma procenti. Gadījumos, kad līgumslēdzēji līgumos nosaka maksu procentu veidā par saistību nepienācīgu izpildi, definējot to ar neskaidriem terminiem, nekonkretizējot terminu nozīmi, var rasties strīds par „nokavējuma procentu” vai „līgumsoda” aprēķināšanu un to ieskaitīšanu parāda dzēšanai dēļ līgumslēdzēju atšķirīgas terminu interpretācijas. Normatīvajos aktos būtu ieteicams lietot vienotu Civillikuma noteikto terminoloģiju, bet līgumos nepieciešams precīzi atrunāt vai par saistību izpildīšanas prettiesisko novilcinājumu-nokavējumu tiks piemērots līgumsods vai nokavējuma procenti.

Līgumsoda par saistību neizpildi īstā termiņā un līgumisko un likumisko nokavējuma procentu pareizai piemērošanai, kreditoriem nepieciešams pievērst uzmanību atšķirīgam tiesiskajām regulējumam attiecībā uz līgumsoda un nokavējuma procentu rašanos, izbeigšanas kārtību, aprēķināšanas ierobežojumiem, ieskaitīšanas jeb parāda dzēšanas kārtību.

Atslēgas vārdi: saistību tiesības, līgumsods, likumiskie un līgumiskie nokavējuma procenti, saistību neizpilde īstā termiņā.

*Zanna Danilova, Master's student
Baltic International Academy
Riga, Latvia*

Imposition of forfeit penalty and late payment charges for default from obligation on term

Abstract. The Civil Law of Latvia involves two different civil obligation institutes – percent for the usage of the capital and percent of penal sanctions. The Civil Law determines regulations in the occasion of default. In case of one default – lateness is possible to enforce penalty or percent for delays, or both.

In this, the author points out that so complicated calculations for payout of percent is not needed,

furthermore it is difficult to understand and is difficult to control by both the debtor and the creditor. The problem of applying penalties and percent for delay arises due to the fact that in contractual practice and in differing normative acts different terms are used, for example, fine, penalty, penalties, interest for delay. In case when the parties enter an agreement to determine the payment in case of failure and percent for delay, the terms must be clearly defined; otherwise disputes can arise about calculating the penalties and percent for delay, because there is a possibility of different interpretation of the terms used.

It is advisable to use unified terminology of the Civil Law in the normative acts and contracts, to avoid misunderstanding. And it is necessary to determine very precisely the penalty in case of delay – the delay will be applied as penalty or as a percent for delay.

Key words: law of obligations, contractual penalty, the interest rate set by law, late-payment interest set by contracts, obligations do not perform it within due time period.

*Жанна Данилова, магистрант
Балтийская Международная Академия
Рига, Латвия*

Применение штрафных санкций и начисление процентов за невыполнение обязательств в срок

Аннотация. Автор статьи исследует проблематику применения штрафных санкций и законных и договорных процентов за невыполнение обязательств в срок. Нормы Гражданского закона Латвийской Республики предусматривают два различных гражданско-правовых института - проценты за использование капитала и проценты, выраженные в штрафных санкциях. Гражданский закон определяет нормы, которые за невыполнение обязательств в срок, т.е. за одно и то же нарушение – опоздание, можно применять и штрафные санкции и проценты за задержку, и штрафные санкции и проценты за задержку совокупно. Хотя, по сути, за задержку выплаты конкретной суммы не применяется двойная плата, по мнению автора, такой сложный подсчёт выплаты процентов (штрафных санкций и процентов за задержку) не нужен, к тому же, это сложно для понимания, и с трудом поддается контролю не только со стороны должника, но и со стороны кредитора. По мнению автора необходимо изменить нормы Гражданского закона, исключив урегулирование о штрафных санкций за неустойку, потому что за такое же нарушение - опоздание, законодатель предусмотрел возможность для кредитора просить возмещение - проценты за задержку, которая определяется законом или по договору.

Проблематика применения штрафных санкций и процентов за задержку выплаты связана с тем, что в договорной практике и в различных нормативных актах применяются различные термины например, штраф, пеня, штрафные санкции, проценты за задержку. В случае, если стороны договора определяют плату за невыполнение обязательств в срок в виде процентов за задержку выплаты, называя это неясными терминами, не уточняя понимание термина, может возникнуть спор о подсчёте штрафных санкций и процентов за задержку и их зачисление для погашения долга из за различной интерпретации терминов. В нормативных актах было бы желательно применять единую терминологию, определённую в Гражданском законе, а в договорах необходимо точно оговаривать то, что за неправомерное задержание выполнений обязательств – задержание будет применяться неустойка или проценты за задержку.

Для правильного применения неустойки за невыполнение обязательств в срок и законных и договорных процентов за задержку, кредиторам необходимо привлечь внимание к различиям в гражданско-правовом урегулировании, связанным с порядком возникновения, прекращения неустойки и процентов за задержку, недостаткам в подсчёте, порядке начисления и погашения долга.

Ключевые слова: обязательственное право, штрафные санкции, законные и договорные проценты за задержку, невыполнение обязательств в срок.

Ievads

Līgumsoda un nokavējuma procentu piemērošana saistību tiesību jomā vienmēr ir bijis aktuāls jautājums, kas, galvenokārt, skar parādnieku intereses, it īpaši to parādnieku, kuriem dažādu apstākļu dēļ ir radušās materiālās grūtības laicīgi nokārtot naudas parādu saistības.

Neskatoties uz to, ka Civillikuma grozījumi, kas stājušies spēkā 2014.gada 1.janvārī, nepārprotami ir par labu parādniekam, kas arī precīzē līgumsoda un nokavējuma procentu piemērošanu par saistību neizpildi īstā termiņā, diemžēl praksē joprojām ir aktuāls jautājums, kas saistīts ar līgumsoda un nokavējuma procentu nepareizu piemērošanu.

Pētījuma mērķis ir izpētīt līgumsoda par saistību neizpildi īstā termiņā un nokavējuma procentu piemērošanas problemātiku praksē.

**Pēdējo publikāciju analīze par raksta tēmu.
Kalvis Torgāns (Kalvis Torgān) 2007.gads.**

Pētījumā izmantotās metodes un materiāli. Pētījuma izstrādei autore izmantoja salīdzinoši-tiesisko pētījuma metodi, salīdzinot normatīvo regulējumu diviem atšķirīgiem civiltiesiskiem institūtiem, proti, līgumsoda un nokavējuma procentu piemērošanas tiesisko regulējumu. Ar vēsturiskās metodes palīdzību autore raksturo atšķirīgu terminu pielietojuma rašanos līgumu praksē un normatīvajos aktos.

Pētījuma mērķa sasniegšanai autore izmantoja Latvijas Republikas normatīvos aktus, kas regulē līgumsoda un nokavējuma procentu piemērošanu Latvijā, literatūru, kā arī plaši izmantoja tiesu praksi.

Pētījuma rezultāti un to izvērtējums:

Līgumu praksē un normatīvajos aktos pielietojamo terminu problemātika. Līgumu praksē un dažādos normatīvajos aktos sastopami vairāki citi termini – soda nauda, nokavējuma nauda, sāpju nauda, pat naudas sods. Tam iespējami vairāki izskaidrojumi. Pirmkārt, pagātnes likumu iespaids. Atceļtajā Latvijas Civillikuma, kas bija pieņemts kā Latvijas PSR civillikums, pastāvēja gan soda nauda, gan nokavējuma nauda, gan līgumsods, lai gan mēģinājumi skaidri definēt to atšķirības bija nesekmīgi, ja nu vienīgi nebija ap-

strīdams, ka nokavējuma nauda ir civiltiesiska sankcija par nokavējumu. [1,105] Latvijas PSRS Civillikuma noteikts, ka sankcija (līgumsods) ir saistību izpildījuma nodrošinājuma veids. Latvijas PSRS Civillikuma 172.panta pirmā daļa nosaka sankcijas definīciju, proti, tā ir likumā vai līgumā noteikta naudas summa, kas parādniekam jāsamaksā kreditoram, ja saistība nav izpildīta vai nav izpildīta pienācīgi, kā arī, ja tās izpildīšanā pielaists nokavējums. Sankcija (šaurākā nozīmē) parasti tiek piemērota līguma neizpildīšanas vai nepienācīgas izpildīšanas gadījumā, par saistību izpildījuma nokavējumu. Soda nauda ir visbiežāk lietojamais sankciju veids dažādu pārkāpumu gadījumos. Savukārt, nokavējuma nauda parasti tiek noteikta par saistības izpildījuma nokavējumu, un to aprēķina noteikta procenta apmērā no saistības summas par katru nokavēto dienu vai neatkarīgi no nokavējuma ilguma, vai arī tikai par noteiktu laika periodu [2, 47, 48].

Otrkārt, līgumu praksi ietekmē sakari ar kaimiņvalstīm. Krievijas Civillikuma, ko pieņēma pēc PSRS sabrukuma, joprojām ir gan līgumsods, gan nokavējuma nauda (пеня), gan soda nauda (штраф), pie tam šo pēdējo terminu lieto arī administratīvajās un krimināltiesībās, lai apzīmētu naudas sodu. Vācijā savukārt atzīst sāpju naudu (smertzengeld), un tās ieviešana arī Latvijā ir vairākas reizes ierosināta. Priekšlikums par tās ieviešanu gan vairāk saistāms ar deliktu tiesībām, nepieciešamību nolīdzināt morālā kaitējuma sekas [1,105].

Gadījumos, kad līgumslēdzēji līgumos nosaka maksu procentu veidā par saistību nepienācīgu izpildi, definējot to ar terminiem, piemēram, kā „nokavējuma nauda” vai „soda nauda”, nekonkretizējot, vai ar šo terminu ir domāts līgumsods, kas ir saistību pastiprinājums Civillikuma 1716. panta izpratnē vai nokavējuma procenti, kas ir maksa jeb atlīdzība par kapitāla (naudas) lietošanu (neatdošanu laikā) Civillikuma 1753.panta izpratnē, var rasties kļūdas „soda naudas” vai „nokavējuma naudas” piemērošanā (aprēķināšanā un ieskaitīšanā) dēļ līgumslēdzēju atšķirīgas terminu interpretācijas. Kā rezultātā var rasties sarežģījumi parāda piedziņas jautājumā. Civillikuma 1505. pants nosaka, ka gadījumos, kad rodas šaubas par vārdu nozīmi, jāievēro to jēga un darījuma dalībnieku skaidri izsacītais vai kā citādi izrādītais nodoms. Strīda pareizai izlemšanai nepieciešams iztulkot pušu noslēgto darījumu, ņemt vērā arī Civillikuma 1508.panta un 1509.panta noteiku-

mus [3, 3]. Tas nozīmē, ka strīda gadījumā, termina iztulkojumam būtu dodama priekšroka tam, kas vismazāk saista parādnieku, t.i. labvēlīgāka parādniekam. Kā zināms, līdz ar grozījumiem Civillikumā, kas stājušies spēkā 2014.gada 1.janvārī, parādniekam ir izdevīgāk, ja kreditors piemēro līgumsodu, jo, pirmkārt, līgumsodam ir noteikts ierobežojums līdz 10% apmēram no pamatparāda summas, otrkārt, līgumsodu parāda dzēšanai ieskaita pašās beigās pēc nokavējuma procentu un pamatparāda ieskaitīšanas, kas neapšaubāmi mazinās parāda summas apmēru, ja parādnieks ir veicis parāda daļēju samaksu.

Līgumu praksē būtu ieteicams lietot vienotu Civillikuma noteikto terminoloģiju, proti, līgumos nepieciešams precīzi atrunāt vai par saistību izpildīšanas prettiesisko novilcinājumu-nokavējumu tiks piemērots līgumsods vai nokavējuma procenti. Latvijas Republikas normatīvajos aktos būtu ieteicams grozīt tās likuma normas, kurās lietoti pretrunīgi termini, piemēram, likuma „Par dzīvojamu telpu īri” 12.panta ceturrtā daļā izteikt vārdus „nokavējuma naudu” ar vārdiem „nokavējuma procentiem”.

Nokavējuma procentu un procentos izteikta līgumsoda atšķirības. Civillikuma normas paredz divus atšķirīgus civiltiesību institūtus - procentus par kapitāla lietošanu un procentos izteiktu līgumsodu. Civillikums šiem diviem tiesību institūtiem paredz atšķirīgu regulējumu. Līgumsods ir pametums ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību nepildītu vai nepildītu pienācīgi (Civillikuma 1716.pants). Ar procentiem jāsaprot atlīdzība, kas dodama par kādas naudas summas vai citu atvietojamu lietu lietošanas atvēlējumu vai kavējumu samērā ar viņu daudzumu un lietošanas ilgumu (Civillikuma 1753.pants).

Tādējādi līgumsods ir uzskatāms par saistību tiesību pastiprinājuma veidu, kas iedarbojas kā nelabvēlīgu seku draudi, turpretim procenti ir atlīdzība par sveša kapitāla lietošanas atvēlējumu vai atdošanas kavējumu, kuru galvenā funkcija ir nodrošināt tirgus ekonomikai raksturīgo ekvivalenci [4,4].

Civillikuma normas paredz, ka par saistību neizpildi īstā termiņā, t.i. par vienu un to pašu saistību pārkāpumu - nokavējumu var piemērot gan līgumsodu, gan nokavējuma procentus. Civillikuma normas neierobežo kreditoru par saistību neizpildi īstā termiņā piemērot gan līgumsodu, gan

nokavējuma procentus kopā, ar nosacījumu, ka līgumsodu par neizpildīšanu īstā laikā (termiņā) var prasīt tikai tādā apmērā, kādā tas pārsniedz prasīto procentu summu, kas radusies pēc neizpildes iestāšanās brīža (Civillikuma 1722.p.). Kaut arī pēc būtības par konkrēto parāda summas nokavējumu nepiemēro dubulto kavējuma maksu, pēc autora domām, šāda sarežģīta nokavējuma maksas (līgumsoda un nokavējuma procentu) aprēķināšana nav nepieciešama, pie tam, tā ir grūti izprotama un izkontrolējama ne tikai parādniekam, bet arī kreditoram. Visvairāk abus šos institūtus vienlaicīgi piemēro kredītlīgumos. Lai parādnieks izprastu, vai tam pareizi piemērots līgumsods par nokavējumu un vienlaicīgi nokavējuma procenti, tam noteikti būtu jāgriežas pie neatkarīga speciālista, kas pārziņa šīs sarežģītās juridiskās nokavējuma maksas aprēķināšanas shēmas.

Līgumsods ir civiltiesību institūts ar divējādu dabu. No vienas puses, tas ir saistības pastiprinājums un iedarbojas kā nelabvēlīgu seku draudi, kamēr saistība nav pārkāpta. No otras puses, līgumsods kļūst par atbildības izpausmi tad, ja pastiprinājums izrādījies nepietiekams, lai atturētu parādnieku no pārkāpuma. Līgumsoda kā saistības pastiprinājuma uzdevums ir ietekmēt parādnieku gribu, iedarbojoties uz viņa mantiskajām interesēm [5,115]. Pēc būtības arī nokavējuma procentu uzdevums ir tāds pats. Autore piekrist K.Torgāna viedoklim, ka naudas saistības pareizais ceļš ir maksāt procentus par sveša kapitāla lietošanu. Kapitāls naudas veidā parasti nes noteiktu labumu, peļņu, ko pieņemts aprēķināt procentos [6, 155].

Pēc autora ieskata, nepieciešams grozīt Civillikuma normas, izslēdzot līgumsoda regulējumu par saistību nepienācīgu izpildi īstā laikā (termiņā), jo par šādu pārkāpumu-nokavējumu, likumdevējs paredzējis iespēju kreditoram prasīt atlīdzību - nokavējuma procentus, kas nosakāmi pēc likuma vai pēc līguma.

Likumisko nokavējuma procentu piemērošanas priekšnoteikums – saistības izpildīšanas prettiesisks novilcinājums.

Lai būtu pamats likumisko nokavējuma procentu piemērošanai un nokavējuma procentu piedziņai, ir jākonstatē nokavējums (saistības izpildīšanas prettiesisks novilcinājums (Civillikuma 1651.p.) atbilstoši Civillikuma 1652.vai 1653.pantam. Civillikuma 1652.panta pirmās daļas 3.punkts noteic, ka parādnieka nokavējums ar

visām tā sekām iestājas pats no sevis, kad viņš palaidis garām termiņu, kas noteikts izpildīšanai vai nu ar likumu, vai ar līgumu, vai pēc parašas. Civillietu departaments pievienojas tiesību doktrīnā izteiktajam viedoklim, ka Civillikuma normām nokavējuma procenti ir maksa par naudas vai cita kapitāla lietojumu pēc tam, kad iestāties maksājuma pienākums. Nokavējuma procentu maksājuma ir saistīta ar tiesību pārkāpumu – nokavējumu, taču to daba paliek tāda pati kā procentiem vispār: arī nokavējumu procentu uzdevums ir nodrošināt ienākumus, ko dod kapitāls, atrodoties normālā aprītē, ekvivalenci mantiskajās attiecībās. Procentu loma izpaužas arī saistību izpildījuma nodrošināšanā. Likumiskie procenti nav piemērojami, ja puses nav noslēgušas līgumu ne par pakalpojuma sniegšanu, ne arī par preces piegādi vai pirkumu. Civillikuma 1404.pants noteic, ka katrā tiesiskā darījumā jāņem vērā dalībnieki, priekšmets, gribas izteikums, sastāvdaļas un forma, un arī Civillikuma 1427.pants nosaka, ka pie tiesiskas darījuma būtības pieder tā taisītāja gribas izteikums, bet divpusējā vai vairākpusējā darījumā vajadzīgs visu tā dalībnieku gribas izteikums. Arī tiesību doktrīnā atzīts, ka darījums nevar notikt bez tā dalībnieku gribas vai pretēji gribai. Tāpat jāievēro Civillikuma 1533.pants (līgums uzskatāms par galīgi noslēgtu tikai tad, kas starp līdzējiem notikusi pilnīga vienošanās par darījuma būtiskām sastāvdaļām, ar nolūku savstarpēji saistīties) un turpmākie panti par līdzēju vienošanos [7,7].

Līgumisko procentu un līgumsoda piemērošanas priekšnoteikums – līguma spēkā esamība.

Gadījumos, kad līdzējs tiesīgi atkāpjas no līguma, līgumiskie procenti un līgumsods ir atļidzināmi līdz brīdim, kad līgums beidz pastāvēt. Civillikuma 1811.pants nosaka, ka katra saistība izbeidzas pati no sevis, kad izpildīta tai atbilstošā parādnieka saistība, tas ir, nolīdzinot parādu. Tas ir saistības izbeigšanās visbiežākais un pusēm izdevīgākais veids. Taču Civillikums paredz arī tādus gadījumus, kad saistība izbeidzas bez izpildījuma, piemēram, noilguma, pārjaunojuma, atcēlēja līguma gadījumā. Turklāt sakarā ar nokavējumu Civillikums paredz līguma atcelšanu divos veidos, pirmkārt, tādu, kurā kreditoram ir tiesības prasīt līguma atcelšanu, otrkārt, tādu, kurā kreditors tiesīgs vienpusēji paziņot par līguma izbeigšanu. Pirmajā gadījumā, ja parādnieks nepiekrīt, ceļma prasība tiesā, piemēram, Civillikuma 1663.,

2043., 2171.pantā paredzētajos gadījumos līgums beidz pastāvēt uz tiesas sprieduma pamata, un tas ir svarīgi no līgumsoda un procentu aprēķināšanas viedokļa, līdz spriedumam līgums ir pastāvējis. Otrajā gadījumā pietiek ar vienas puses paziņojumu par atkāpšanos no līguma, un tāda saskaņā ar Civillikuma 1589.pantu pielaižama tad, kad pamatota ar paša līguma raksturu, vai to atļauj likums, vai arī tāda tiesība bijusi noteikti pielīgta. Tad līgums ir izbeigts ar brīdi, kad tiesīgā puse paziņo par atkāpšanos. Ir iespējams strīds tiesā par atkāpšanās pamatotību, taču, ja pamats atkāpties tiek konstatēts, tad līgums uzskatāms par izbeigtu nevis tiesas sprieduma taisīšanas brīdī, bet atkāpšanās brīdī, kas attiecīgi ņemams vērā pie procentu un līgumsoda aprēķina.

No iepriekš norādītā izriet, ka vairs nepastāv līgumisks (juridisks) pamats piemērot bijušā līguma noteikumus par līgumiskajiem procentiem un līgumsodu. Prasītājam bez šaubām ir tiesības saņemt kredīta nedzēsto pamatsummu, kā arī procentus un līgumsodu, kas uzkrājušies līdz līguma izbeigšanas brīdim, un tā kā tas ir kapitāls, kas atrodas pie citas personas – tad no līguma izbeigšanas brīža arī likumiskos procentus saskaņā ar Civillikuma 1753.pantu. Likumisks (likumā noteikts) līgumsods šādā situācijā Civillikumā nav noteikts [8,3].

Līgumsoda par saistību neizpildi īstā termiņā un līgumisko un likumisko nokavējuma procentu pareizai piemērošanai, kreditoriem nepieciešams pievērst uzmanību atšķirīgajam tiesiskajam regulējumam attiecībā uz līgumsoda un nokavējuma procentu rašanos, izbeigšanās kārtību, aprēķināšanas ierobežojumiem, ieskaitīšanas jeb parāda dzēšanas kārtību.

Secinājumi:

1. Līgumu praksē un dažādos normatīvajos aktos sastopami dažādi termini – soda nauda, nokavējuma nauda, sāpju nauda, pat naudas sods.
2. Latvijas Republikas Civillikuma normas paredz divus atšķirīgus civiltiesību institūtus - procentus par kapitāla lietošanu un procentos izteiktu līgumsodu. Civillikums šiem diviem tiesību institūtiem paredz atšķirīgu regulējumu.
3. Gadījumos, kad līgumslēdzēji līgumos nosaka maksu procentu veidā par saistību nepienācīgu izpildi, definējot to ar neskaidriem

terminiem, piem., kā „nokavējuma nauda” vai „soda nauda”, nekonkretizējot terminu nozīmi, var rasties strīds par „nokavējuma nauda” vai „soda nauda” aprēķināšanu un to ieskaitīšanu parāda dzēšanai līgumslēdzēju atšķirīgas terminu interpretācijas dēļ.

4. Juridiskais pamats likumisko nokavējuma procentu piemērošanai un nokavējuma procentu piedziņai ir nokavējums (saistības izpildīšanas prettiesisks novilcinājums (Civillikuma 1651.p.)) atbilstoši Civillikuma 1652.vai 1653.pantam.
5. Līgumiskie procenti un līgumsods ir atļūdzināmi līdz brīdim, kad līgums beidz pastāvēt, savukārt, no līguma izbeigšanas brīža kreditoram ir tiesības prasīt likumiskos procentus.
6. Civillikuma normas paredz, ka par saistību neizpildi īstā termiņā, t.i. saistību pārkāpumu - nokavējumu var piemērot gan līgumsodu, gan nokavējuma procentus. Civillikuma normas neierobežo kreditoru par saistību neizpildi īstā termiņā piemērot gan līgumsodu, gan nokavējuma procentus kopā, ar nosacījumu, ka līgumsodu par neizpildīšanu īstā laikā (termiņā) var prasīt tikai tādā apmērā, kādā tas pārsniedz prasīto procentu summu, kas radusies pēc neizpildes iestāšanās brīža (Civillikuma 1722.p.).

Ieteikumi:

1. Līgumu praksē būtu ieteicams lietot vienotu Civillikuma noteikto terminoloģiju, proti, līgumos nepieciešams precīzi atrunāt vai par saistību izpildīšanas prettiesisko novilcinājumu nokavējumu tiks piemērots līgumsods vai nokavējuma procenti.
2. Latvijas Republikas normatīvajos aktos būtu ieteicams grozīt tās likuma normas, kuros lietoti pretrunīgi termini, piemēram, likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 12.panta ceturtā daļā izteikt vārdus „nokavējuma naudu” ar vārdiem „nokavējuma procentiem”.
3. Kreditoriem pievērst uzmanību atšķirīgam tiesiskajām regulējumam attiecībā uz līgumsoda un nokavējuma procentu rašanos, izbeigšanas kārtību, aprēķināšanas ierobežojumiem, ieskaitīšanas jeb parāda dzēšanas kārtību.
4. Grozīt Civillikuma normas, izslēdzot līgumsoda regulējumu par saistību nepienācīgu izpildi īstā laikā (termiņā), jo par šādu pārkāpumu nokavējumu, likumdevējs paredzējis iespēju kreditoram prasīt atļūdzību – nokavējuma procentus, kas nosakāmi pēc likuma vai pēc līguma.

Izmantotās literatūras un avotu saraksts

1. K.Torgans. Mācību grāmata „Saišķības tiesības”. Rīga: Izdevējs „Tiesu namu aģentūra”. 2014.-539 lpp.
2. J.Vēbers, K.Torgāns, V.Šulcs. Padomju civiltiesības II daļa Saišķības tiesības. Rīga: Izdevniecība „Zvaigzne”.1986.-342 lpp.
3. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2006. gada 17.maija spriedums lietā Nr. SKC-351 // <http://at.gov.lv/files/uploads/files/archive/department1/2006/cd170506.doc>
4. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2015. gada 21.septembra spriedums lietā Nr. SKC-98/2015 // <http://at.gov.lv/files/files/skc-98-2015-.doc>
5. K.Torgans. Mācību grāmata „Saišķības tiesības I daļa”. Rīga: Izdevējs „Tiesu namu aģentūra”. 2006.-315 lpp.
6. K.Torgans. Līgumu un deliktu tiesību problēmas. Rīga: Tiesu namu aģentūra. 2013. -282 lpp.
7. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2016. gada 25. augusta spriedums lietā Nr. C27195411 (SKC-104/2016 // http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2016/
8. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2013. gada 30.janvāra spriedums lietā Nr. SKC-644/2013. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/files/files/644-skc-2013.doc>

References

1. K.Torgan. Educational book „ Obligations Law”. Riga: Courthouse Agency. 2014 – pp.539
2. J.Vēber, K.Torgan, V.Shultz. Soviet civil rights Part II Obligations Law”. Riga: Press „Star”.1986-pp.342 .
3. The Republic of Latvia Civil case department of the Senate of the Supreme Court On 17 May 2006. Judgment Case Nr. SKC-351 // <http://at.gov.lv/files/uploads/files/archive/department1/2006/cd170506.doc>
4. The Republic of Latvia Civil case department of the Senate of the Supreme Court on 21 September 2015. Judgment Case Nr. SKC-98/2015 // <http://at.gov.lv/files/files/skc-98-2015-.doc>
5. K.Torgan. Educational book „Obligations Law Part I”. Riga: Courthouse Agency. 2006.-pp.315
6. K.Torgan. Līgumu un deliktu tiesību problēmas. Riga: Courthouse Agency. 2013. -282 lpp.
7. The Republic of Latvia Civil case department of the Senate of the Supreme Court on 25 August 2016. Judgment Case Nr. C27195411 (SKC-104/2016 // http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2016/
8. The Republic of Latvia Civil case department of the Senate of the Supreme Court On 30 January 2013. Judgment Case Nr. SKC-644/2013 // <http://www.at.gov.lv/files/files/644-skc-2013.doc>